

pervi službi pred petemi leti, sem imel priliko opazovati dva kmeta. Eden je prav marljivo bral naše „Novice“, drugi pa „Novic“ še po imenu ni poznal. Verjemi mi, ljubi moj, da je bil med tema dvema kmetoma razloček, ko med dnevom in nočjo! Pervi je imel prav čedno hišico. Za hišo je imel kaj lep sadni vert, v katerem je bilo mnogo lepega in žlahtnega sadnega drevja. Imel je svoje polje prav čedno obdelano. Bil je prav verl in reden kmetovalec. Večkrat je k meni prišel in me kako koristno in podučljivo knjigo na pòsodo prosil, kajti po „Novicah“ spodbujen je imel veliko veselje do branja. Drugi kmetovalec pa je imel svojo hišo vso nečedno, tako da se je človeku studilo, ko je v njegovo hišo stopil. Na vertu je rastlo, kolikor je le samo hotlo. Za polje pa je imel tudi prav malo skerbí, kakor je bilo viditi. In kaj misliš, ljubi moj, od kod ta razloček med tema dvema kmetoma, ki sem ti ju ravno opisal? „Novice“ so to storile. Kar so kmetiške in obertniške „Novice“ kmetom, obertnikom in rokodelcem, to in še več so dobri pedagogični listi nam učiteljem, kajti „Novice“ obdelujejo stvarino, ktera bolj telesu, nego duhu koristi; pedagogični listi pa obdelujejo bolj duševno polje; duša pa je imenitniša od telesa. Da pa te preveč ne oplašim, ljubi moj, tako ti moram povedati, da se nisi še izneveril, ako te ni volja si „Tovarša“ naročiti. A povem ti pa, da je to tvoja lastna škoda, ako „Tovarša“ podiš od svojih vrat, in ga ne pustiš k sebi. Dobro prevdari to, ljubi moj, a stori, kar se ti bolje in koristniše dozdeva!

Ako so pa morebiti tvoje denarne okoliščine krive, da si „Tovarša“ ne naročiš, se pa k meni potrudi, in rad ti ga bom posodil, ker sem

vedno tvoj zvesti in odkritoserčni prijatelj

Ivan Zarnik.

Šolsko blagó.

Iz slovnice. (Števnik). Zapiši te le številke s čerkami: V panji je 15 do 20 tisuč čebel. Čmerljev je 100 do 200 skupaj. Zaželke imajo 6 nog. Pajki imajo 8 nog. — Zapiši s čerkami, koliko dni ima en teden, kako se imenuje prvi, drugi in sedmi dan v tednu, koliki del enega tedna je en dan, koliki del enega meseca je en teden. — Povej in zapiši s kolikimi zvonovi je v saboto delapust zvonilo, s kolikimi persti deržiš pero, s kolikerimi peresi pišemo. — Kolikerno hvalo zaslužiijo starši?

Po koliko učencev sedi v eni klopi? Po koliko drevesic je v drevesnici v eni versti vsajenih? Po koliko mladih izvalé razne tice? — Kolikrat na teden greš v šolo? Kolikrat na dan moliš, in kolikrat na dan ješ? — Zapiši imena nekterih drobcev! Zapiši imena kovanih in papirnatih denarjev! — Števniki ali brojniki (numerales) naznanja število oseb ali reči, o katerih se govori.

Iz spisja. Preberi te le basni; pripoveduj jih s svojo besedo, in potem jih iz glave zapiši!

Volk in lesica gresta na lov, in prideta do velikih in malih živali. Lesica zgrabi kokoš; volk pa ukrade mladega konja iz hleva, čeravno bi bil tudi ovco lahko dobil. Oba neseta in vlečeta svoj plen v berlog. Lesica lahko skriva svojo jarco; samogoltni volk pa ne more konjiča spraviti v dupo. Lovca pride, in gre tebi nič, meni nič pri lesičji luknji mimo; ko pa pride do volkovega berloga, vidi zadnji konec konja zunaj luknje, sproži puško, in ustrelí volka. Bodi z malim zadovoljin!

Kuže je po zimi zmerzoval. Obljubi, da si bo poleti napravil kočjo in jo bo dobro zadelal, da po zimi ne bo na mrazu premiral. Ko poletje pride, pozabi na zimo, in pravi: »Čemu bi mi bila gorka kočja, sej mi je še v koži prevročé!« Zopet pride huda zima, in kuže zopet zmerzuje.

Tako se godí vsakemu lenuhu.

Drevarji so posekan hrast z lesenimi zagobjdami razbijali. Hrast milo toži, rekoč: Ne dé mi tako težko, da me je sekira posekala in na tla zvernila; težje mi je, da me razdevljejo nemile zagobjde, ki so iz mojega rodí.

Veliko bolj nas bolí krivica, ki jo delajo naši domači, kakor pa tista, ki nam jo zavdajajo tujci.

Iz številjenja. a) Pri neki hiši so 4 ženske, mati in 3 hčeri. Vsaka teh štirih porabi za nepotrebna oblačila na četrto leta $3\frac{3}{4}$ gold. Koliko znese to na leto? koliko bi gospodarju še ostalo, ako bi namesto teh poverlnih stroškov plačal davek od hiše, ki znaša na leto $45\frac{3}{5}$ gold.?

b) Kmet Pridnovič si misli: »Rana ura zlata ura; spal bom dovolj v grobu;« vstaja tedaj vsaki dan $1\frac{1}{2}$ ure popred kakor njegov sosed, ki je priden ponočevavec in dober zaležuh. Koliko zasluži kmet Pridnovič na leto več od svojega zaspanega sosedu, če je ena zjutrajna ura za delo vredna $2\frac{1}{2}$ grošev (po 5 kr.), in če se v mesecu šteje 26 delavnikov?

c) Med tem, ko drugi kmetje po zimi sedé in polegajo pri peči in za pečjo, kmet Skerben izdeluje mnogoverstna gospodarska orodja, p. grablje, senene vile, ročnike sekiram, motikom in kosem, metle, čisti semena itd. Koliko prisluži s tem do pomladi, če se en večer šteje za to 2 dvojači ali desetki, in če se na mesec šteje 24 delavnih večerov, zima pa za 5 mesecev?

Zgledi za lepopisje. (Po abecednem redu.) Adam je bil prvi kmet. Bog oblači, Bog vedrí. Cena ni mera. Čast je časti vredna. Delaj in moli! Ena ura zgubljena, dovolj krivice. Fara ima vse farane pod svojim zvonom. Glad je naj boljši kuhar. Hleb za trebuhom ne hodi. Izbirač je slab pogadjač. Jabelko ni daleč od drevesa. Kakor življenje,

taka smert. Leža ne bogati. Mladost norost. Ni planine brez doline. Okó je največe okno. Pes psa dergljá. Roka roko umiva. Sreča je opoteča. Tico po perji poznaš. Uboštva in bolezni ne moreš skriti. Vsi ljudjé vse vedó. Zob dosti, kruha malo. Živemu človeku se vse primeri.

Koristne reči.

Krompir.

(Spisal Bogomil Terzinski.)

Krompir (korun podzemljica) je gostovo najimenitniša rastlina, ki so jo iz Amerike k nam prinesli; povsod to rastlino tako čislajo, da jo smemo po pravici prvo za žitom imenovati. Kedej je bila ta rastlina k nam prinešena in kako se je širila po Angliji, po naših deželah i. t. d., se še dosedaj za gotovo ne vé. Naj berže so jo prinesli tisti naseljenci iz Virginije v Evropo, ki jih je l. 1584. pod vodstvom Valtera Raleigh-a, angleška kraljica Elizabeta poslala v severno Ameriko; nekteri pa terdijo, da jo je prvi v Evropo zanesel sloveči admiral Franc Drake, in pripovedujejo naslednjo prigodbo:

„Franc Drake je poslal svojemu prijatelju v London veliko krompirja s pismom, da naj ga posadi; rekel je, ko ta rastlina dozori, da je to zeló dobra jed. Mož je bil tega darú svojega prijatelja zeló vesel; dá krompir svojemu vertnarju, in mu zapové, da naj ga posadi in skerbno varuje.

Težko že pričakuje jeseni. Poletje se bliža koncu; kroglice, ktere pri tej rastlini prirastejo iz cvetja, so bile že rumenkaste; on pa misli, da je Drake z imenom sad menil te kroglice; povábi tedaj veliko imenitnih gospodov na kosilo. Povabljeni pridejo, in se jako dobro gosté. Skleda se verstí za skledo, in že mislijo, da je kosilo končano, kar strežaj prinese na mizo pokrito skledico. Uganjavajo, kaj bi bilo v njej, pa nobeden prave ne zadene; slednjič jim gospod pové, kaj je v skledici, in jim ob enem razloži, kar mu je Drake pisal o krompirji. Gospodje začno pokušati, toda nova jed se jim ne dopada, dasiravno so krompirjeve kroglice v sirovem maslu pečene in s sladkojem dobro potresene, in vsi z enim glasom rečejo, da je to morebiti v Ameriki slastno, v Angliji pa, kjer morebiti zavoljo podnebja ne dozori, ne bo nikdar dobro. Gospod je jezen, da se mu je ta reč tako slabo